

Discussienota : Het welzijn van vissen

Voortschrijdend wetenschappelijk inzicht over het bewustzijn van vissen vraagt om serieuze discussie over de wijze waarop wij met vissen omgaan en onze beleidskeuzes ten aanzien van vissen. Dat is de conclusie van de Raad voor Dieraangelegenheden, welke afgelopen maand een rapport publiceerde over dit onderwerp.

Er is steeds meer wetenschappelijke onderbouwing dat vissen pijn kunnen ervaren.¹ Ook de Europese autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) en World Organisation of Animal Health (OIE) hebben dit bevestigd. De EFSA bepleitte bijvoorbeeld in 2017 dat vissen gelijk behandeld moeten worden als zoogdieren en vogels wanneer het gaat om bewustzijn en welzijn.²

Om pijn te kunnen ervaren is zowel een nociceptief systeem nodig als een vermogen voor mentaal bewustzijn. Studies tonen aan dat vissen dergelijke structuren bezitten.³ Vissen laten, als ze worden blootgesteld aan pijnprikkels of versturende handelingen, fysiologische en ethologische stressreacties zien die vergelijkbaar zijn met die van zoogdieren. Vissen reageren op schade toebrengende of pijnlijke gebeurtenissen, reageren positief op pijnstilling en zijn in staat vermijgend gedrag aan te leren wat wijst op het bewust voorkomen van lijden.

Een recente uitzending van de Keuringsdienst van Waarde toonde dat vissen op pijnlijke wijze sterven als zij worden gevangen: zij stikken, worden door soortgenoten in de netten verdrukt of worden levend van hun ingewanden ontdaan.⁴

Provinciaal beleid en vissenwelzijn

De provincie Noord-Holland is van oudsher een visserijprovincie, met een aanzienlijke visserij en visverwerkingsindustrie en een groot aantal sportvissers. De provincie heeft aanzienlijke invloed op en verantwoordelijkheid voor vissenwelzijn. Een voortrekkersrol voor Noord-Holland op het gebied van vissenwelzijn past bij de innovatieve, duurzame economie die dit college voor ogen heeft.

Provinciaal beleid heeft via tal van wegen zijn weerslag op het welzijn van vissen. De provincie Noord-Holland heeft veel visrechten en verhuurt deze aan beroepsvissers en hengelsportverenigingen. De provincie Noord-Holland stelt subsidies beschikbaar, bijvoorbeeld voor de Blueport en de verduurzaming van de visserijsector, en heeft invloed op de besteding van Waddenfondsgelden.

Daarnaast zijn de sluizen, gemalen en pompen in de provincie een belangrijk instrument om vissenwelzijn te verbeteren. Tot slot geven zowel de Wet Natuurbescherming als PRV artikel 26 de provincie de mogelijkheid zich in te zetten om vissenwelzijn beter te garanderen.

Door deze instrumenten actief in te zetten voor vissenwelzijn, komt het ambitieuze doel uit de Watervisie 2021, 'Wij zorgen ervoor dat de 'eigen' wateren ecologisch goed functioneren,' binnen handbereik.

¹ Zienswijze 'Welzijn van vissen,' Raad voor de Dieraangelegenheden, 2018; Sneddon & Gentle, 2002; Sneddon et al., 2003; Yue et al., 2004; Dunlop en Laming, 2006; Rose et al. 2012; Braithwaite & Ebbesson, 2014, Sneddon, 2015,

² 'Animal consciousness,' EFSA (2017)

³ Nociceptie is het vermogen van een organisme om weefselbeschadiging of dreigende weefselbeschadiging waar te nemen. Voor dit vermogen is het noodzakelijk dat er bepaalde structuren in een dier aanwezig zijn.

⁴ <https://www.npo3.nl/een-dode-vis-vertelt-niks-na>

Maatregelen die genomen kunnen worden om vissenwelzijn beter te borgen in provinciaal beleid:

- Identificeren en herzien van subsidies, vergunningen en bijstand voor activiteiten die leed bij vissen veroorzaken;
- welzijn niet bij uitzondering, maar standaard meewegen bij besluiten die vissen aangaan;
- vissenwelzijn zwaarder laten meewegen bij toetsingscriteria van subsidies voor projecten die de visserijsector ondersteunen;
- geen visrechten en ontheffingen verlenen voor visserij in kwetsbare natuurgebieden en voor wateren waar visstanden aanleiding tot zorg geven;
- bij het verlenen van visrechten voorwaarden op het gebied van vissenwelzijn opleggen ambitieuzer dan die uit het Rijksbeleid voor Staatswateren;
- het uitzetten van vissen voor de sportvisserij verbieden;
- een onderzoek starten naar de effecten van hengelen op de visstand, waarbij samenwerking met de waterschappen gezocht wordt;
- aanleg, beheer en monitoring van vispassages, ecologische verbindingen en natuurvriendelijke oevers in sluizen, gemalen en pompen in Noord-Hollandse wateren, waarbij samenwerking met de hoogheemraadschappen en waterschappen gezocht wordt. De provincie is in 2017 met betrokken overheden een vismonitoringsproject gestart rond het Noordzeekanaal om knelpunten rond vismigratie en mogelijkheden tot verbetering in kaart te brengen. Dit project kan worden uitgebreid voor de gehele provincie;
- (meer) budget beschikbaar stellen voor het uitkopen van beroepsvissers;
- initiatieven opzetten of steunen om kennis over welzijn van vissen te vergroten en te verspreiden in markt en maatschappij;
- beleid inzetten om samenwerking met onderzoek, bedrijfsleven, praktijk en maatschappij gericht op verbetering van het welzijn van vissen te organiseren;
- het voorzorgsbeginsel, waarbij we bij omgang met vissen ervan uitgaan dat ze kunnen lijden, op te nemen in relevant provinciaal beleid;
- viskwekerijen als intensieve veehouderijen te beschouwen en als zodanig in de PRV op te nemen.